

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Філософське відділення
Кафедра філософії та основ загальногуманітарного знання

Дипломна робота

бакалавра

на тему: «**ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**»
«The formation of philosophy of education in modern Ukraine»

Виконала: студентка денної форми навчання

напряму підготовки 6.020301 Філософія

Стрельчук Катерина Артурівна

Керівник д.філос.н., проф. Голубович І.В.

Рецензент к.філос.н., доц. Левченко В.Л.

ПЛАН

ВСТУП.....	3
I. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ	9
1.1. Загальна характеристика визначення філософії освіти.....	9
1.2. Основні підходи до визначення філософії освіти	12
1.2. Головні концепції філософії освіти	17
1.3. Етапи становлення світової філософії освіти.....	11
II. ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	22
2.1. Основні напрямки та теоретико-методологічні засади сучасної філософії освіти в Україні	22
2.2. Інноваційна концепція «Філософія для дітей» в сучасній Україні	26
ОСНОВНІ ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42

ВСТУП

Актуальність роботи. Загальносвітову тенденцію розвитку людства визначає перехід від постіндустріального суспільства до інформаційного. Інформація набуває пріоритету серед багатьох культурних цінностей та вважається їх підґрунтям. А отримання й робота з інформацією є однією з цілей освітнього процесу.

Зараз ми бачимо постійне відставання освіти від потреб суспільства, відсутність освітніх форм для трансляції головного здобуття сучасного наукового знання у формуванні людини XXI ст. що потребує обґрунтування методологічних засад філософії сучасної освіти, як нового рівня дослідження і розв'язання багатьох проблем людського буття.

Філософія освіти знаходиться сьогодні в ситуації пошуків шляхів свого майбутнього розвитку. Аналіз багатьох робіт, показує, що сьогодні філософія освіти не відповідає сучасним проблемам і завданням в освітньо-виховній сфері. Але, як правило, філософи не можуть відмовитися від звичного розуміння. Тому сьогодні необхідно розглядати проблематику освітньо-виховної сфери в контексті найактуальніших тенденцій розвитку сучасної культури і цивілізації, ситуації в нашій країні.

систематично розроблялись і в Україні. Значну роль в цьому відіграла Всеукраїнська науково-практична конференція «Філософія освіти в сучасній Україні», яка була проведена на початку 1996 року. В ній взяло участь понад 400 педагогів та філософів. Були опубліковані головні доповіді конференції та тези учасників [18]. На конференції був презентований перший в країнах СНД навчальний посібник «Філософія сучасної освіти» Лутай В. С. [38].

А з 2004 р. (відкриття першої вченої спеціалізованої ради із захисту дисертацій з філософії освіти) вже захищено чимало дисертацій, видаються журнали «Філософія освіти», «Вища освіта в Україні», написано багато статей, монографій, факультет філософської освіти і науки національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова сп

значення має не лише осмислення нових тенденції філософії освіти, але і визначення орієнтирів для такого нового для нашої країни напрямку як філософія в освіті.

Однак ці питання ще не стали предметом комплексного дослідження, що утруднює їх реалізацію на вітчизняному ґрунті.

Отже, актуальність проблеми зумовили вибір теми дослідження «Формування філософії освіти в сучасній Україні» з особливим наголосом на аналізі філософії в освіті, перш за все в шкільній освіті.

Зв'язок роботи з науковими програмами.

Теоретичним і практичним о

станом і розвитком вітчизняної освіти, а також поступом філософсько-освітнього знання як сучасного виміру освітньо-наукової практики. У рамках філософського осмислення світоглядно-ціннісні засади сучасної освіти розробили й обґрунтували такі вчені, як В.Андрущенко, Т.Бірюкова, Б.Братанич, І.Бушман, В.Вікторов, Б.Гершунський, В.Горшкова, А.Гофрон, С.Клепко, М.Конох, К.Корсак, В.Кремінь, М.Култаєва, В.Лутай, А.Мельниченко, М.Романенко, Ю.Турчанінова, І. Передборська.

Теоретиками сучасних практик викладання філософії, заснованих на розвитку критичного мислення, є зарубіжні автори, серед яких У. Джемс, Д. Дьюї, Д. Клустер, Д. Колб, К. Мер

філософію в освіті у формі академічного курсу у старшій школі, як це і пропонує концепція «Нова українська школа».

Отже, незважаючи наявність широкого кола різноманітної літератури с питань філософії в освіті, недостатньо розробленої залишаються проблеми критичного мислення школярів і студентів.

Консультація з Н. Адаменко дозволила визначити спрямованість роботи і обрати найбільш актуальну проблему, яка порівнюється на теоретичному і практичному рівні: «Формування філософії освіти в сучасній Україні» з урахуванням перших доробок нового вітчизняного проекту в галузі філософії освіти «Філософія для дітей».

Метою даної роботи є

Методи дослідження: Методологічні засади дослідження феномену філософії освіти в Україні базуються на міждисциплінарному підході, що обумовлений вимогами сучасного етапу розвитку філософії освіти як галузі філософського знання. Основними принципами, які закладені в дослідження філософії освіти в Україні як освітнього феномену, є загальнонаукові принципи системності, об'єктивності, цілісності, історизму та розвитку. Серед методів дослідження виокремлюються загальнофілософські методи – аналізу, синтезу, абстрагування, порівняння, інтерпретації, систематизації, класифікації, концептуалізації та ін.

Частково використано потенціал таких методів, як структурно-функціональний, текстологічний (при аналізі текстів освітніх програм) та прогностичний. Зокрема, у першому розділі для з'

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

На підставі всебічного аналізу формування філософії освіти в сучасній Україні, який був здійснений в нашій бакалаврській роботі, ми можемо зробити наступні висновки.

- Згідно першого завдання ми надали загальну характеристику сучасному розумінні філософії освіти. Справжня освіта, справжнє виховання у філософсько-педагогічних публікаціях кінця XX - початку XXI ст. розглядаються у контекстах суспільства ризику, враховуючи виклик глобалізації. Постіндустріальні трансформації, що відбуваються у сучасному світі, знову актуалізують розвідки філософії у метаплощині та у макровимірах. Вимога безперервної освіти як

У сфері освіти в належній мірі не усвідомлювалася ієрархічність цілей освіти, не розроблений механізм переходу від глобальних філософських цільових установок до конкретних, структурованих цілям освітньої діяльності на різних ступенях освіти з урахуванням наступності та взаємозв'язку цих ступенів. Звідси суб'єктивізм в побудові моделей випускників навчальних закладів різного рівня і профілю, стандартів освіти, професійно-кваліфікаційних характеристик робітників і фахівців, переважання інтуїтивного початку в процесі створення навчальних планів і програм, формалізм в оцінці реальних результатів педагогічної діяльності. Тому і відзначається так званий «криза педагогіки», що така трансформація цілей не може бути виконана тільки педагогічним шляхом, в рамках і логіці однієї лише педагогічної науки. Філософія освіти - це відповідь на кризу освіти, криза традиційних нау

інституцій в управлінні системою освіти, а також критиці довгострокового планування та проектування в педагогічних технологіях.

- Згідно третього завдання ми визначили концепції філософії освіти. Звісно, у рамках філософії освіти сформовано різні концепції й серед них неможливо надати перевагу якійсь одній. Але в даній роботі ми вибрали три концепції освіти, пов'язані з напрямками сучасної філософії освіти: концепція гармонійної цілісності, релятивістсько-плюралістична концепція, синтетична концепція.

На нашу думку, уже саме виділення цих концепцій дає змогу зазначити певну тенденцію: сучасна філософія освіти все меншою міро

філософських підходів, спрямованих на вирішення освітніх завдань, їх взаємну доповнюваність, а не абсолютизацію відмінностей.

- Згідно четвертого завдання ми виділили три етапи становлення світової філософії освіти. Перший етап проходить через інтелектуальну історію філософського мислення (Сократ, Платон, Арістотель, Августин, Монтень, Дж.Локк, Ж.Руссо, І. Кант, Г. Гегель, М. Шелер та ін.); другий період – проходив в рамках класичної парадигми освіти (Я. Коменським, Й. Песталлоці, І. Гербартом, А. Дистервегом, Дж. Дьюї, Й. Фіхте, та ін.); третій період – середина ХХ століття – освіта виступає як автономна сфера, що дистанціюється від філософії, й на стику між ними

і науки та її впровадження в практику пропонується система принципів синергетичної парадигми, звернемо увагу на те, що застосування її розкриває значні можливості для створення інноваційної системи, яка заснована на синтетичній концепції «руху на випередження», бо тільки така концепція може забезпечити не лише прискорення темпів входження України в коло розвинених країн, а й подолання недоліків існуючих зараз технократичних форм даного руху, тобто становлення сучасної соціально орієнтованої його форми.

• Згідно шостого завдання ми продемонстрували перші результати та перспективи розвитку інноваційного напрямку «філософія для дітей» в сучасній Україні.

В українській школі ми відчуваємо сьогодні кризу, коли сума знань весь час зростає, а їх пошук дос

При цьому основними напрямками впливу інституту освіти є вплив на культурну сферу суспільства і вдосконалення своєї діяльності. При цьому основний акцент робиться на інноваційних технологіях, до впровадження яких прагне й освітня реформа. Як видається в таких умовах, одним з перспективних напрямків розвитку освітньої системи є міжнародна та зовнішньоекономічна діяльність вищих навчальних закладів. Даний напрямок, що реалізовується в рамках інтеграції української освіти в єдиний європейський простір, сприяє вирішенню низки існуючих в освітній сфері проблем.

Слід зазначити, що важливість даного напрямку обумовлена низкою наступних аспектів. По-перше, міжнародна та зовнішньоекономічна діяльність вищих навчальних закладів дозволяє використовувати досвід освітніх установ зарубіжних країн, який може бути реалізований при підготовці фахівців

Установка на тісний зв'язок філософії з практикою передбачає відмінну від традиційної парадигми навчання, а саме: основна увага фокусується не на запам'ятовуванні інформації, а на активному «творенні» філософії, що вимагає зусиль з боку інтелекту, розв'язання проблем, пов'язаних з реальною життєдіяльністю дітей.

1. Андрушак В.П. Оскарів методологічної парадигми філософії / *Андрієвська В.П. Університет України*. - Київ, 2007. - С. 1-4.
2. Андрушак В.П. Філософія як теорія і методологія розвитку освіти / *Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи*. Харків, 2009. - С. 1-4.
3. Андрушак В.П. Філософія освіти: методологія розвитку освіти / *Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи*. Харків, 2009. - С. 1-4.
4. Андрушак В.П. Філософія освіти: методологія розвитку освіти / *Філософія освіти XXI*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко Н. «Спільнота дослідників» М. Ліпмана: філософські запитування, обговорення, аргументації та контраргументації вустами дітей // Філософія освіти: наук. часопис. Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011, № 1–2 (10). — С. 274–287.
2. Андрущенко В. П. Размышления об образовании: Статьи, очерки, интервью: 2-е изд. допол. — К.: Знание Украины, 2008. — 819 с.
3. Андрущенко В. П. Основні методологічні принципи філософської рефлексії освіти

18. Гуманитарное знание в XXI в.: значение, тенденции и перспективы. Коллективная монография; [под ред. А.Н. Сорокина]. Новосибирск: Изд. «СибАК», 2013. — 90 с.
19. Гусинский Э. Н, Турчанинова Ю. И. Введение в философию образования: Учеб. пособие. — М: Логос, 2000. — 223 с.
20. Добронравова И. Философия науки и синергетика образования // Высшее образование Украины. 2003. — № 2. — С. 7-13.
21. Дьюи Дж. Введение в философию образования / Дж. Дьюи. — М., 1921. — 63 с.
22. Завгородня О. Шлях до Європи: світоглядне річище : (філософські тексти й сучасні контексти) / О. Завгородня //

36. Кулик О. Становлення новітньої вітчизняної філософії освіти: євроінтеграційний контекст / О. Кулик // Вища школа. – 2016. – № 2. – С. 48–56.
37. Култаєва М.Д. Деякі розробки категоричного аналізу сучасної філософії освіти // Практична філософія. – 2004. – №1. – С.129–136.
38. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти / В. С. Лутай. – К., 1996. – 256 с.
39. Мельник О. Л. Інтеграційні процеси в освіті (соціально-філософський аспект) [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 / Мельник Оксана Леонідівна ; Нац. техн. ун-т

- 53.Пальчевський С. С. Проблеми змісту освіти у світлі її сучасної філософії / С. С. Пальчевський // Філософія. Педагогіка. Суспільство : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : вид. О. Зень, 2012. – Вип. 2. – С. 204–211.
- 54.Петрук В. Динаміка розвитку дистанційної освіти в межах її соціально-філософського значення / В. Петрук // Українознавство. – 2012. – № 1. – С. 182–185.
- 55.Петрук В. Філософський аспект сучасної освіти / В. Петрук // Освіта і управління. – 2012. – Т. 15, № 4. – С. 102–108.
-

- 69.Філософія для дітей" - нове слово у розвитку демократії Gazeta. ua [Електронний ресурс] / Орест Лесюк // Gazeta. ua. – 2014 – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/life/_filosofiya-dlya-ditej-nove-slovo-u-rozvitku-demokratiyi/.
- 70.Філософія освіти ХХІ століття: проблеми і перспективи : збірн. наук. праць / за заг. ред. В. П. Андрущенко. – К. : Знання, 2000. – Вип. 3. – 520 с.
- 71.Філософія освіти: [навч. посіб. / заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської]. – Київ: Вид-во НПУ і